

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการศึกษา ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจน ไว้ในหลายมาตรา โดยเฉพาะ มาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 39 ให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา บุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา และมาตรา 58(2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 24-56)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการของ

บุคคลและสังคมไทย ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ เพื่อให้สามารถพัฒนาคนให้เจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพได้มาตรฐาน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้กระทำได้โดยการปฏิรูปการศึกษา การวางรากฐานให้แก่ผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 3)

โรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา การศึกษาจะประสบผลสำเร็จตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศและเป็นไปตามสภาพความต้องการของสังคม การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบโรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การวางแผนและใช้ทรัพยากรต่างๆ ภายในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด ดังนั้นนโยบายและกระบวนการดำเนินงานวิชาการจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ด้วยเหตุนี้งานวิชาการจึงถือเป็นงานหลักไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนประเภทใดก็ตาม การดำเนินงานวิชาการจึงมีความสำคัญยิ่งในการนำโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ดังที่หน่วยงานหลักของการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการกล่าวว่า งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 9)

ในการบริหารระดับสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นงานหลัก ส่วนงานอื่นๆ จะเป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การจัดการศึกษาจะสำเร็จลุล่วงตามที่กำหนดไว้หรือไม่นั้น ความสำคัญขึ้นอยู่กับที่การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษาของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักถึงบทบาทการเป็นผู้นำทางวิชาการ ที่จะต้องส่งเสริมสนับสนุน เชิญชวนให้ผู้ร่วมงานทุกคนปฏิบัติงานเต็มความสามารถ สร้างความรู้สึกรักที่

และสร้างความสำเร็จต่องาน การมีส่วนร่วมของบุคลากร จะเป็นการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ เช่นเดียวกับ พน์ส หันนาคินท์ (2552, หน้า 235) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ทุกคนควรจะได้รับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู ให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเสาหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และผลงานอันเป็นส่วนรวม ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555, หน้า 12) จึงกล่าวถึงผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า เป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนวิชาการ เพราะงานวิชาการในสถานศึกษาถือว่าเป็นงานหลักที่เป็นหัวใจสำคัญ โดยผู้บริหารมีความรับผิดชอบวางแผนงานทุกระดับ ตั้งแต่งานวิชาการ ถึงการเรียนการสอนของครูอาจารย์ จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบฝ่ายต่างๆ ต้องมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการวางแผน ซึ่งสามารถชี้แนะครูอาจารย์ได้ ตลอดจนรู้จักการวางแผนในการบริหารงาน ซึ่งงานวิชาการเป็นงานที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ต้องวางแผนให้เป็นไปตามขั้นตอน เพื่อการก้าวสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ในเชิงการบริหารงานวิชาการ จะพัฒนาให้ตีเกิดผลต่อการพัฒนานักเรียนอย่างแท้จริง ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำของสถานศึกษาในการเป็นตัวอย่างที่เข้มแข็งอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก มีส่วนร่วมในการพัฒนาความสำเร็จในอนาคต

ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการบริหาร คือการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา มีความราบรื่นการบริหาร ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและการตัดสินใจในการบริหารมีคุณภาพดีขึ้นเพราะเป็นการตัดสินใจของบุคคลหลายฝ่ายรวมทั้งการสร้างทีมงานอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับอุปสรรคในการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือค่านิยมองค์กรประเพณีคุณภาพของครู รวมทั้งที่ผู้บริหารเองที่ขัดขวางการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าความสำเร็จของผู้บริหารในภาครัฐและเอกชน มิได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยความรู้ความชำนาญและความร่วมมือจากผู้ตามประกอบด้วย ครู-อาจารย์ ลูกจ้างประจำจะเน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้ตามจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ธร สุนทรายุทธ (2551 , หน้า 223) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารจะทำงานคนเดียวไม่ได้ จะต้อง

ทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้นการวินิจฉัยสั่งการควรให้บุคคลได้รับรู้และเข้าใจด้วยหากคนงานได้มีโอกาสร่วมในการตัดสินใจบางอย่างแล้วจะทำให้คนงานตระหนักในความสำเร็จของคนงานเองว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งขององค์การเป็นการลดความไม่พึงพอใจของคนงานได้ด้วยการที่บุคคลในหน่วยงานหรือองค์การจะสามารถปฏิบัติงานได้ดีและมีประสิทธิภาพนอกจากปัจจัยด้านลักษณะงาน ความทุ่มเทในงาน หรือการมีส่วนร่วมในงานก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้บุคคลปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถ และศักยภาพซึ่งจะส่งผลให้องค์การนั้นสามารถบริหารงานต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินกิจการความทุ่มเทในการปฏิบัติงานเป็นระดับของการทำงานที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีผลจากความพึงพอใจของเขาเองหรือคุณค่าของตนเองต่องานที่ปฏิบัติในในระบบการบริหารในปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้ร่วมงานมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นโดยเฉพาะครูผู้สอนเป็นผู้รับนโยบายการบริหารมาปฏิบัติ ย่อมรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน การให้ครูผู้สอนได้เสนอความคิดเห็นจะเป็นการบริหารอีกรูปแบบหนึ่งที่ครูมีโอกาสในการพัฒนาระบบร่วมกันและเป็นการให้ความสำคัญแก่ผู้ปฏิบัติที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ

ครูจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างมากในระบบของการบริหารงานวิชาการเพราะความทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ความต้องการขวัญและกำลังใจ ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารต่างปรารถนาให้บุคคลขององค์การมีความทุ่มเทในการปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งจะทำให้ได้ผลงานที่มีปริมาณและคุณภาพจึงให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการของครูเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าโรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารงานในทุกๆด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานด้านวิชาการโดยภาพรวมยังมีปัญหาหลายประการ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 งานวิชาการมีความสำคัญเป็นหัวใจของสถานศึกษาหรือโรงเรียนส่งผลให้ดำเนินการของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยขอบข่ายงานวิชาการทั้ง 17 ข้อ และงานอื่นๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. ประสิทธิภาพงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อยู่ในระดับใด
3. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามสภาพการดำรงตำแหน่ง เพศ และขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
4. ประสิทธิภาพงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามสภาพการดำรงตำแหน่ง เพศ และขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
5. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลในงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร
6. แนวทางการยกระดับประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
3. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามสภาพการดำรงตำแหน่ง เพศ และขนาดของโรงเรียน

4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามสภาพการดำรงตำแหน่ง เพศ และขนาดของโรงเรียน

5. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูกับประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

6. เพื่อหาแนวทางการยกระดับประสิทธิผลงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัย ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อยู่ในระดับมาก

3. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามสภาพการดำรงตำแหน่ง เพศ และขนาดของโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

4. ประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามสภาพการดำรงตำแหน่ง เพศ และขนาดของโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

5. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูกับประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การบริหารงานวิชาการ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 41) มีขอบข่ายและภารกิจงานวิชาการ 17 งาน คือ

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนา
สาระหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.9 การนิเทศการศึกษา

1.10 การแนะแนว

1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ

องค์กรอื่น

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร
หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ
สถานศึกษา

1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2557 ทั้งหมดจำนวน 2,342
คน จาก 174 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 174 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
174 คน และครูผู้สอนจำนวน 1994 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต1: ข้อมูล 10 มิถุนายน 57)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 344 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้การกำหนดตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด 2554, หน้า 37-43) และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) จำแนกเป็น

2.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 86 คน

2.2.2 ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 86 คน

2.2.3 ครูผู้สอน จำนวน 172 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1.2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

3.1.1.3 ครูผู้สอน

3.1.2 เพศ

3.1.2.1 ชาย

3.1.2.2 หญิง

3.1.3 ขนาดของโรงเรียน

3.1.3.1 เล็ก

3.1.3.2 กลาง

3.1.3.3 ใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยศึกษาในขอบข่ายของงานวิชาการเกี่ยวกับ

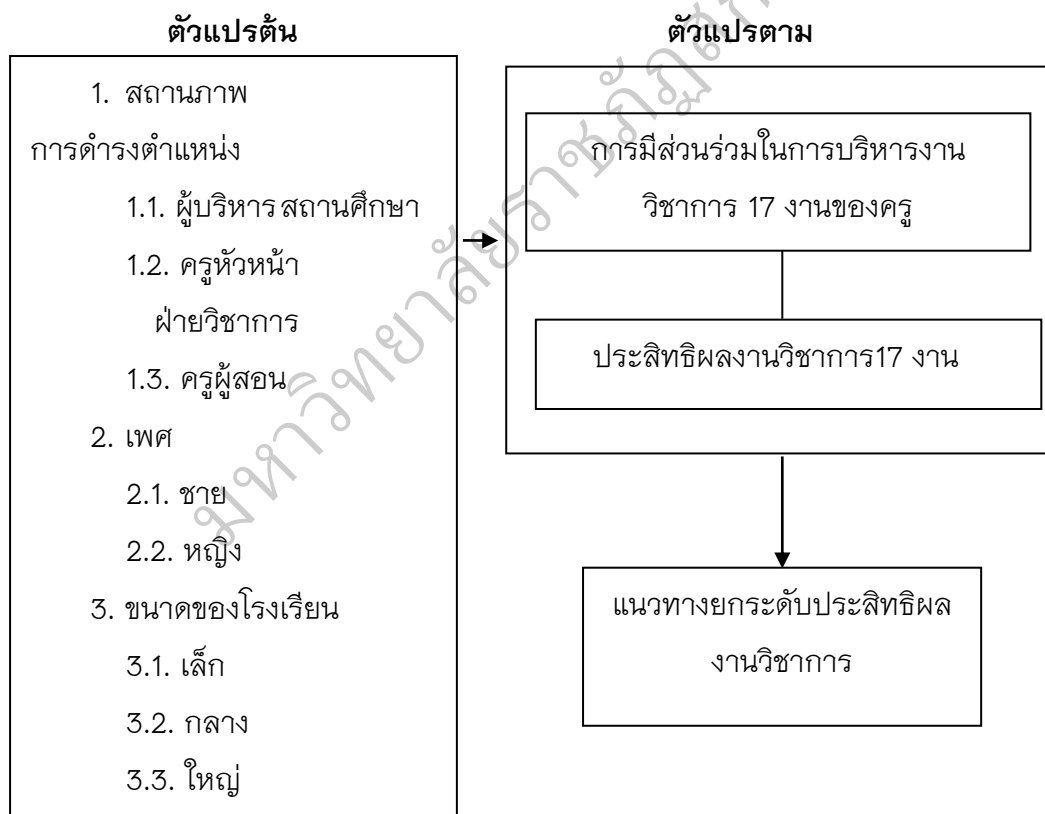
3.2.1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น
การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

- 3.2.1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
 - 3.2.1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
 - 3.2.1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
 - 3.2.1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 3.2.1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผล
- การเรียน
- 3.2.1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
 - 3.2.1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
 - 3.2.1.9 การนิเทศการศึกษา
 - 3.2.1.10 การแนะแนว
 - 3.2.1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน
- การศึกษา
- 3.2.1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
 - 3.2.1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ
- สถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 3.2.1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล
- ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 3.2.1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงาน
- ด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 3.2.1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
 - 3.2.1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 3.2.2 ประสิทธิภาพงานวิชาการ ในขอบข่ายและภารกิจงานวิชาการ
- 17 งาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับ ประสิทธิภาพในงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 โดยศึกษาในขอบข่ายของงานวิชาการซึ่งกำหนดโดย สำนักงานนโยบาย และแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2556, หน้า 141) เกี่ยวกับ

- 1) การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 8) การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว
- 11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิตยาคมศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิตยาคมศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ขอบข่ายงานวิชาการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงศึกษาธิการประกอบไปด้วยงาน 17 งาน คือ

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง วางแผนด้านวิชาการโดยการรวบรวมข้อมูลและกำกับดูแลนิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยความร่วมมือของเครือข่ายสถานศึกษา จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง หมายถึง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง โดยจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดทำเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนดระเบียบการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนประสบการณ์

ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียนของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา มีการประเมินผลการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น และจัดให้มีการซ่อมเสริม กรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง จัดให้มีแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เพียงพอเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.9 การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง

1.10 การแนะแนว หมายถึง จัดระบบงานโครงสร้างองค์กรแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยา การแนะแนว และดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน

1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชน ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรับรองการประเมินคุณภาพภายนอก จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี

1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่น
 ช่างสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการ

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ
 องค์กรอื่น หมายถึง ระดมทรัพยากรทางการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิ
 ปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานรารีต
 ประเพณี ศิลปะวัฒนธรรม เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร
 หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การสร้างความ
 เข้าใจสร้างความรู้ต่อบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการและสถาบันสังคมอื่นๆ

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ
 สถานศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ จัดทำ ตรวจสอบ นำระเบียบการปฏิบัติ
 เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรับรู้
 และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

1.16 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึง
 คัดเลือกหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน
 ใบความรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีคุณภาพ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน
 สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การพัฒนา
 บุคลากร พัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาพัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็น
 แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน มีการนอเทคโนโลยีติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน
 ของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การมีโอกาส
 ของครูในการให้ข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะทางเลือกในการปฏิบัติงาน
 การร่วมตัดสินใจทุกขั้นตอนในการบริหารงานวิชาการ เพื่อมีส่วนร่วมในการบริหารงาน
 วิชาการโรงเรียนและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการเลือกทางปฏิบัติที่เห็นว่าดีที่สุด ในการ
 วิจัยครั้งนี้วัดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน
 ประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน หมายถึง สภาพความสำเร็จที่ปรากฏอยู่จริงในโรงเรียนซึ่งเป็นผลมาจากการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารวิชาการที่สามารถใช้ความคิด ความสนใจ และการตั้งใจในการบริหารจัดการต่างๆ เกี่ยวกับงานวิชาการตามขอบข่ายที่กระทรวงศึกษากำหนด ในการวิจัยครั้งนี้วัดประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง หมายถึง สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4.2 ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4.3 ครูผู้สอน หมายถึง ครูหรือบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่งานการสอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ความเล็ก-ใหญ่ ของโรงเรียน จำแนกออกได้เป็น 3 ขนาด ได้แก่

5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

6. แนวทางยกระดับประสิทธิภาพงานวิชาการ หมายถึง การที่ผู้วิจัยนำระดับประสิทธิผลงานวิชาการที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการและประสิทธิผลงานวิชาการดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมมาร่างเป็นแนวทางพัฒนาแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน พิจารณาให้ความเห็นชอบ